

Asia: VN/14593/2020

Hallituksen esitys työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi

1. Esitysluonnoksen vaikutusten arviointi

- **Millaisia vaikutuksia esitetyillä muutoksilla ennakoitte olevan toimintanne?**
- **Onko esityksessä tunnistettu teidän toimintanne kannalta merkittävät vaikutukset?**

Palvelualojen työnantajat Palta ry edustaa henkilöstöpalveluyrityksiä sekä toimialoja, joihin pääosin nykyisin työllistytään. Palta on EK:n toiseksi suurin jäsenliitto ja edustamme yli 2 000 palvelualoilla toimivaa jäsentämme.

Palta edustaa henkilöstöpalvelualaa ja osaa sillä alalla toimivista yrityksistä (palveluntuottajia), jotka ovat osallisina työllisyyden edistämisessä tärkeänä osana kuntakokeiluja. Hallituksen työllisyystavoitteeseen pääseminen ei ole mahdollista ilman yksityistä sektoria ja erityisesti henkilöstöpalvelualan toimijoita. Henkilöstöpalveluala tuntee työmarkkinoiden tarpeet ja työpaikkoja syntyy sopivien tekijöiden löytyessä.

Yksityisten palvelujen merkitys Suomen kansantaloudelle on suurempi kuin koskaan aikaisemmin. Trendi on samanlainen kaikissa kehittyneissä maissa. Yksityiset palvelut ovat 2000-luvulla luoneet Suomeen yli 300 000 uutta työpaikkaa.

Yksityiset palvelualat (ilman kauppaa) työllistivät Suomessa 1 027 600 ihmistä vuonna 2018. Työllisyyden kasvu on nojannut vahvasti palvelualoihin ja näin tulee olemaan jatkossakin. Vuosina 2016 – 2019 työllisyyden kasvusta kaksi kolmasosaa tuli yksityisistä palveluista.

Palvelualojen työnantajat Palta ry (myöh. Palta) kiittää mahdollisuudesta lausua aiheesta seuraavaa.

Nyt esitetyt muutokset eivät osoita muutoksia siihen, kuinka jatkossa yritys- ja työnantajapalveluita kehitetään. Näitä tulisi kehittää mukana tämän palvelurakennemuutoksen kaikissa vaiheissa.

Palta yhtyy näkemykseen, että sujuva TE-viranomaispalvelu sekä tuloksellinen Työmarkkinatorin kohtaantotoiminto vahvistavat työnantajien ja yritysten luottamusta palveluun ja halukkuutta käyttää palvelua.

Palta pitää tärkeänä, että palvelualusta ja sen kohtaantotyökalut ovat jatkossakin maksuttomia työnantajayrityksille.

Jotta työnhakuilmoitusten ja työnhaun määriä saataisiin reilusti kasvatettua esityksessä ilmoitetusta, tulisi näitä määriä verrata myös yksityisen henkilöstöpalvelualan volyymeihin. Palta katsoo, että yksityisiä palveluntuottajia hyödyntämällä osana palvelurakennekokonaisuutta saataisiin ratkaistua huomattavasti laaja-alaisemmin työvoiman kohtaannon haasteita ja lisättyä tehokkaammin työllisyyttä.

Esityksessä on arvioitu, että perustettavien työnhakuprofiileiden – jotka ovat edellytys suunnitellulle kohtaantotoiminnallisuudelle – vuosittainen kumuloituva työllisyysvaikutus vuoden 2019 lukujen perusteella olisi 200-1 200 lisätyöllistä. Jotta tätä lisätyöllisten määrää voisi kasvattaa, tulisi mahdollistaa asiakastietojärjestelmän kautta henkilöstöpalveluyrityksille mahdollisuus tarjota työtehtäviä suoraan näille työnhakijoille, ja avata yksityisille palveluntuottajille pääsy rajatusti asiakastietojärjestelmän olennaisiin asiakasta koskeviin tietoihin yhteydenottoa varten.

2. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

2.1

1 luku Yleiset säännökset

Ei kommentoitavaa.

2.2

2 luku Työnhakija

Ei kommentoitavaa.

2.3

3 luku Työnvälitys

Ei kommentoitavaa.

2.4.

12 luku Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että tiedonsaantioikeus kytkettäisiin nykyisen välttämättömyysedellytyksen sijaan tietojen tarpeellisuuteen laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi. Tiedonsaantioikeuden piirissä olevat tiedot luettelaisiin 13 luvun ehdotetussa 2 §:ssä. Muutoksen tarkoitus on sujuvoittaa tiedonsaantioikeuden toteuttamista käytännössä.

Ostopalveluna hankitulle palveluntuottajalle tulisi jatkossa tarjota "välttämättöminä" muitakin tietoja asiakkaasta kuin vain nimi ja yhteystiedot (vrt. 13. luku 2§ Käsiteltävät tiedot -ehdotuksen sisältämät tiedot).

Nykyisin ongelmallista on ollut tuo "välttämättömiä"-sanon käyttö ja tulkintamahdollisuus. Nykytilanteessa tätä on tulkittu, että vain nimi ja yhteystiedot voidaan luovuttaa. Tavoitteena tulisi olla, että tiedot voisi jatkossakin edelleen rajata työllistymisen kannalta oleelliseen tietoon, mutta huomattavasti laajemmin kuin nykyisin.

Tietojen saaminen palveluntuottajille on tärkeä asia. On asiakkaan edun mukaista, että JTYP-lain mukaisten palvelujen tuottaja saa tarvitsemansa tiedot viranomaiselta työnhakijoiden palveluja varten. Tällä vältetään yksinkertaisten taustatietojen uudelleen kysyminen, säästetään resursseja ja nopeutetaan toimintoja. Tämän muutosesityksemme tarkoitus on siis samalla sujuvoittaa asiakkaan palveluprosessia ja asiakaskokemusta sekä tehostaa asiakaspalvelua.

2.5.

13 luku Asiakastietojen käsittely

Ei kommentoitavaa.

2.6

13 a luku Palvelualusta

Kannatamme, että työnhakijaprofiilin kohdalla julkaistut profiilit olisivat palvelualustalle kirjautuneiden ja vahvasti tunnistauneiden työnantajien nähtävissä. Näin ollen olisi jälkikäteen tarvittaessa selvitettävissä, kuka on hakenut tai katsellut työnhakuprofiilin tietoja. Vaadimme, että tässä työnantajiksi tulee katsoa myös henkilöstöpalveluyritysten rekrytointiammatilliset.

Lisäksi ehdotetussa 3 §:ssä säädettäisiin, että työnhakuprofiileja on mahdollista hakea vain yksittäisinä hakuina. Tätä hakua ei mielestämme tulisi rajata liian suppeaksi, jotta myös laajemmat työnantajien tai henkilöstöpalveluyritysten tekemät haut osajista olisivat mahdollisimman tehokkaita, ketteriä ja yksinkertaisia.

2.7

14 luku Muutoksenhaku

Ei kommentoitavaa.

3. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

3.1. Huomionne koskien työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:ään ehdotettavia muutoksia? (2. lakiehdotus)

Ei kommentoitavaa.

4. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta

4.1 Huomionne koskien työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettuun lakiin ehdotettavia muutoksia? (3. lakiehdotus)

Ei kommentoitavaa.

5. Muut huomiot

5.1 Mahdolliset muut huomionne ehdotetusta sääntelystä ja esityksestä?

Palta pitää tärkeänä, että palvelurakennetta uudistaessa huomioidaan, etteivät kaikki avoimet työpaikat tule esille julkisiin tietojärjestelmiin. Palvelurakenteen tulisi ottaa huomioon yhä paremmin myös yksityisten palveluntuottajien tarjoamat työllistymis- ja työnvälityspalvelut. Paltan ehdottaman "väliportaalin" avulla saataisiin myös työnhakujen määrää kasvatettua rekrytointiongelmien vähentämiseksi.

Kannatamme ajatusta, jos työtä ei ole tarjolla työnhakijan työssäkäyntialueella, että hakijoita ohjattaisiin hakemaan työtä myös kauempaa, johon myös monipuolinen valtakunnallinen palvelualusta varmasti kannustaa. Nämä tulee ottaa myös huomioon hallituksen esittämässä työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevassa lainsäädännössä. Työvoimapalveluiden palvelurakenteen tulee olla toimiva julkisten, yksityisten ja kolmannen sektorin toimijoiden muodostama kokonaisuus.

Hallituksen työllisyystavoitteeseen pääseminen ei ole mahdollista ilman yksityistä sektoria ja erityisesti henkilöstöpalvelualan toimijoita. Tietojärjestelmät tulee saattaa tukemaan ketterää, vaikuttavaa ja tehokasta yhteistyötä julkisen ja yksityisen välillä. Henkilöstöpalveluala tuntee työmarkkinoiden tarpeet ja työpaikkoja syntyy sopivien tekijöiden löytyessä. Piilotyöpaikkoja (tarvetyöpaikkoja) on tuhansia, mutta työpaikat eivät täyty ilman sopivien tekijöiden löytymistä.

Palta on huolissaan esitetystä lain ja palvelualustan voimaan- ja käyttöönoton aikataulusta. Esityksessä ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 2.5.2022 ja käyttöönotto on suunniteltu tehtävän vaiheittain vuosien 2022 ja 2023 aikana. Käyttöönottovaiheeseen esitetään kuuluvan siirtymäajan, jona uusia tietojärjestelmäpalveluja ja nykyistä asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta on käytettävä

osin rinnakkain. Kaiken lisäksi kuntakokeiluiden toimivuudesta tai lopputuloksesta ei ole ole varmuutta ennen niiden päättymistä vuoden 2023 lopussa, joka pitäisi ottaa vahvemmin jo nyt huomioon tässäkin säädöstyössä.

Esityksessä todetaan, että palvelualusta olisi ensinnäkin väline tarjota julkisesta työ-

voima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuja julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Palvelualustan ajatellaan kokoavan julkisia työmarkkinoiden toimintaa edistäviä palveluja. Palta pitää erityisen tärkeänä, että näiden lisäksi sen tulee parantaa asiakkaan edellytyksiä löytää hänelle tarjolla olevat työllistymistä ja osaamisen kehittämistä edistävät palvelut riippumatta niiden tarjoajasta.

Palta katsoo, että henkilökohtainen palvelu tarkoittaa myös toimivia digipalveluita ja ylipäätään henkilöstöpalveluita tulee rohkeasti hankkia ostopalveluina. Työllisyyden edistämisen, työelämän osaamistarpeiden sekä tiedolla johtamisen ja digitalisaation tulisi ohjata yhä vahvemmin tulevia askeleita koulutus- ja työvoimapalveluiden kehittämisessä. Palta pyytää lisäksi huomioimaan, että palveluita tarvitaan monikanavaisesti kellon ympäri. Yhä monipuolisemmat digipalvelut on saatava mahdollisimman nopeasti kaikkien saataville. Digipalveluiden saavutettavuuteen panostaminen hyödyttää kaikkia avuntarvitsijoita.

Tietojärjestelmät ovat käynnissä olevassa palvelurakennemuutuksessa kaiken keskiössä. Valtakunnallista tietojärjestelmää tarvitaan ja sen käyttämiseen tulee jokaisen viranomais toimijan sitoutua.

Palta pitää kannatettavana, että EU:n elpymisrahoja suunnataan juuri muun muassa osaamisen kehittämisen ja työllisyyden digipalveluihin ja sen vaatiman tietoperustan luomiseen. On kuitenkin samalla huomautettava, että EU:n elpymisrahat, jotka kanavoidaan Kestävän kasvun ohjelman kautta jatkuvaa oppimista, työllisyyttä ja digitaalisuutta edistäviin hankkeisiin ovat määräaikaista. Tämän rahoitusmekanismin kautta tuleekin tuottaa ennen kaikkea pysyviä – erityisesti digitaalisia – rakenteita.

Palta vaatii, että palvelurakennemuutuksessa otetaan huomioon myös yksityisten palveluntuottajien luoma lisäarvo. Palta esittää, että tämä voitaisiin saavuttaa yhä tehokkaammin muun muassa avaamalla yksityisille palveluntuottajille pääsyn rajatusti asiakastietojärjestelmän olennaisiin tietoihin, joista selviäisi määriteltävät työnhakijan perustiedot. Tällaiseen Paltan esittämään työnhakijoiden tietoja sisältävään ”väliportaali”-tietokantaan syötettäisiin jo alkuhaastattelun yhteydessä työnhakijaa koskevat perustiedot hänen suostumuksellaan, joita asiakas voisi käydä itse täydentämässä hakuprosessin edistyessä. Tällainen ”väliportaali” voisi sijaita joko nykyisen Työmarkkinatorin yhteydessä tai täysin erillisenä tietovarantona. Tämä tulee ottaa huomioon myös palvelualustaa koskevassa hallituksen lakiesityksessä.

Paltan esittämästä “väliportaalista” henkilöstöpalvelualan yrityksen ammattilainen etsisi sopivia osajia ja pystyisi tarjoamaan työtä työnhakijalle, joka on sallinut julkaista omat tietonsa tähän tietokantaan. Työnhakija antaisi näin ollen mahdollisuuden tulla löydettyksi ja hyväksyy sen, että hänelle voidaan tarjota myös henkilöstöpalveluyritysten toimesta ja välittämänä työtä.

Paltan esittämän mallin mukaisesti työnhakijoista muodostettu työnhakuprofiilin data sijaitsisi vain viranomaisverkossa, johon henkilöstöpalveluyrityksen ammattilaisilla olisi katseluoikeus. Tätä myöden henkilöstöpalvelualan ammattilaisten mahdollisuus ottaa yhteyttä potentiaalsiin työnhakijoihin paranisi ja suorat työtarjoukset lisääntyisivät. Samalla syntyisi arvokasta dataa työtarjousten määrästä ja laadusta TE-hallinnon käyttöön palveluiden parantamiseksi.

Nykyisen erillisen kahden työnvälitysjärjestelmän – julkisen ja yksityisen – hyödyt kohtaisivat paremmin, kun työnhakija saisi omien syöttämiensä ennakkotietojen perusteella yhä kohdistetumpia työtarjouksia omien hakujensa lisäksi myös nykyisen hyvin rajallisen julkisen työnvälitysalustan ulkopuolelta. Kohdistetut työtarjoukset tulisivat näin aiempaa useammin suoraan työnhakijalle.

Ylitalo Tuomas
Palvelualojen työnantajat Palta ry.